

ХАТТАМА № 8

Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын, мемлекеттік қызметшілердің қызметтік әдеп талаптарын сақтау

Павлодар қ.

2026 жылғы 27 тамыз

Қатысты:

Әдеп жөніндегі уәкіл – К.Б. Байгожанова

Департамент қызметкерлері: 7 мемлекеттік қызметші.

Күн тәртібі:

- 1. Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын, мемлекеттік қызметшілердің қызметтік әдеп талаптарын сақтау;**
- 2. Сұрақтар мен жауаптар.**

Құрметті әріптестер!

Бүгінгі семинар Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын, мемлекеттік қызметшілердің қызметтік әдеп талаптарын, сондай-ақ заңнамада белгіленген шектеулерді, оның ішінде құмар ойындарға және бәс тігуге қатысуға тыйым салу мәселелерін сақтауға арналған.

Мемлекеттік қызмет қоғам мен мемлекет тарапынан көрсетілетін ерекше сенімнің көрінісі болып табылады. Осыған байланысты мемлекеттік қызметшілерге лауазымдық міндеттерін кәсіби орындау тұрғысынан ғана емес, заңнаманы, қызметтік әдепті және мінез-құлық нормаларын сақтау тұрғысынан да жоғары талаптар қойылады.

Осы саладағы негізгі нормативтік құқықтық актілер Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңы, мемлекеттік қызмет саласындағы заңнама, Қазақстан Республикасы мемлекеттік қызметшілерінің Әдеп кодексі, сондай-ақ Қазақстан Республикасының «Ойын бизнесі туралы» Заңы болып табылады.

1. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді сақтау

Сыбайлас жемқорлықтың алдын алудың негізгі бағыттарының бірі – мемлекеттік қызметшілердің белгіленген сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді мүлтіксіз сақтауы.

Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңының 12-бабында лауазымдық өкілеттіктерді жеке, топтық және өзге де қызметтік емес мүдделерде пайдалануға жол бермеуге бағытталған шектеулер көзделген.

Мұндай шектеулерге, атап айтқанда:

— мемлекеттік функцияларды орындаумен сыйыспайтын қызметті жүзеге асыру;

— заңнамада көзделген жағдайларда жақын туыстардың, ерлі-зайыптылар мен жекжаттардың бірге қызмет атқаруына жол бермеу;

— ресми таратылуға жатпайтын қызметтік және өзге де ақпаратты мүліктік және мүліктік емес игіліктер мен артықшылықтар алу мақсатында пайдалануға тыйым салу;

— қызметтік өкілеттіктерге байланысты әрекеттері немесе әрекетсіздігі үшін материалдық сыйақы, сыйлықтар немесе көрсетілетін қызметтер алуға байланысты шектеулер;

— Қазақстан Республикасының шегінен тыс орналасқан шетелдік банктерде шоттар мен салымдарды ашуға және иеленуге байланысты шектеулер;

— құмар ойындарға және бәс тігуге қатысуға тыйым салу жатады.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді қабылдауға келісім кадр қызметі арқылы жазбаша түрде тіркелетінін ерекше атап өткен жөн.

Бұл ретте заңнамада аталған талаптар формальды талап ретінде емес, мемлекеттік қызмет өткерудің міндетті шарты ретінде қарастырылады. Қабылданған сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді сақтамау заңнамада көзделген салдарға, оның ішінде атқаратын лауазымынан босатуға дейін әкеп соғуы мүмкін.

2. Мүдделер қақтығысына жол бермеу

Мүдделер қақтығысының алдын алу және оны реттеу мәселелеріне ерекше назар аудару қажет.

Мемлекеттік қызметші өзінің лауазымдық міндеттерін атқару кезінде тек мемлекеттік және қоғамдық мүдделерді басшылыққа алуға және жеке мүдделерінің қабылдайтын шешімдерінің объективтілігіне әсер етуіне жол бермеуге тиіс.

Мемлекеттік қызметшінің жеке мүдделері оның өз өкілеттіктерін объективті орындауына ықпал етуі мүмкін жағдай туындаған кезде мүдделер қақтығысының алдын алу және оны реттеу жөніндегі заңнамада көзделген шараларды уақтылы қабылдау қажет.

Бұл талаптарды жеке және заңды тұлғаларға қатысты шешімдер қабылдау, өтініштерді қарау, бақылау іс-шараларын жүргізу, мемлекеттік сатып алу, конкурстық рәсімдер және заңдық маңызы бар шешімдер қабылдауды көздейтін өзге де жағдайларда сақтау ерекше маңызды.

3. Әдеп кодексін сақтау

Әдеп кодексі мемлекеттік қызметшілердің мінез-құлқының негізгі стандарттарын белгілейді.

Мемлекеттік қызметшінің мінез-құлқы мемлекеттік биліктің беделін және азаматтардың мемлекеттік органдарға деген сенімін нығайтуға ықпал етуге тиіс.

Мемлекеттік қызметші адал, әділ, қарапайым, азаматтармен және әріптестерімен қарым-қатынаста әдепті болуға, өзінің лауазымдық жағдайын жеке мақсаттарда пайдалануға жол бермеуге тиіс.

Іскерлік әдепті сақтау, айналасындағылардың ар-намысы мен қадір-қасиетіне құрметпен қарау, мемлекеттік мүліктің сақталуын қамтамасыз ету және оны тек нысаналы мақсаты бойынша пайдалану қажет.

Мемлекеттік қызметшінің жұмыстан тыс уақыттағы мінез-құлқы да ерекше маңызға ие. Мемлекеттік қызметші мәртебесі қызметтік міндеттерді атқарудан тыс уақытта да белгілі бір моральдық-әдептік стандарттарды сақтауды талап етеді.

Мемлекеттік қызметшінің іс-әрекеттері азаматтардың оның адалдығына, парасаттылығына және бейтараптығына негізді күмән туғызбауға, сондай-ақ мемлекеттік қызметтің беделіне нұқсан келтірмеуге тиіс.

4. Құмар ойындарға және бәс тігуге қатысуға тыйым салу

Бүгін құмар ойындар мен бәс тігуге байланысты заңнамалық шектеулерге ерекше назар аудару қажет.

Қазақстан Республикасының «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл туралы» Заңының 12-бабы 1-тармағының б) тармақшасына сәйкес құмар ойындарға және (немесе) бәс тігуге қатысуға сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеу белгіленген:

— Қазақстан Республикасының «Ойын бизнесі туралы» Заңында көзделген анықтамаға сәйкес келетін ойын мекемелерінде;

— бұл үшін бөлінбеген орындарда;

— телекоммуникация желілерін, оның ішінде Интернет желісін пайдалану арқылы.

Осылайша, әңгіме тек казиноға немесе басқа да ойын мекемелеріне тікелей бару туралы ғана емес. Шектеу Интернет желісі арқылы тиісті құмар ойындарға және бәс тігуге қатысуға да қолданылады.

Сонымен қатар, Әдеп кодексінде мемлекеттік қызметшілерге қызметтік міндеттерін орындауға тікелей байланысты жағдайларды қоспағанда, ойын мекемелеріне барудан тартыну талап етіледі.

Демек, мемлекеттік қызметші үшін өзара байланысты екі талапты ажырата білу қажет: сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнама құмар ойындарға және бәс тігуге тікелей қатысуға шектеу белгілейді, ал Әдеп кодексі қызметтік міндеттерді орындау жағдайларын қоспағанда, ойын мекемелеріне барудан тартыну талабын көздейді.

Аталған шектеулер, ең алдымен, мемлекеттік қызметтің беделін қорғауға және мемлекеттік қызметшіні қаржылық немесе өзге де тәуелді жағдайға қоюы мүмкін тәуекелдердің алдын алуға бағытталған.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шектеулерді сақтамау заңнамада көзделген салдарға, оның ішінде мемлекеттік қызметтен босатуға негіз болуы мүмкін.

5. Мемлекеттік қызметшінің жеке жауапкершілігі

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат тек құқық қорғау немесе уәкілетті мемлекеттік органдардың қызметінен басталмайды. Ол әрбір мемлекеттік қызметшінің күнделікті мінез-құлқынан басталады.

Әрқайсымыз сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы сақтау тек тікелей сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарына жол бермеуді ғана емес, сонымен қатар мүдделер қақтығысын туындатуы, мемлекеттік қызметшінің бейтараптығына күмән келтіруі немесе мемлекеттік органның беделіне теріс әсер етуі мүмкін жағдайлардың алдын алуды да қамтитынын түсінуіміз қажет.

Бұл мәселеде басшыларға ерекше рөл жүктеледі. Басшының жеке үлгісі, қызметкерлерге әділ қарым-қатынасы, фаворитизмге жол бермеуі, заңнаманы сақтауы және ұжымның барлық мүшелеріне бірыңғай талап қоюы мемлекеттік орган ішінде тиісті мәдениетті қалыптастырады.

Құрметті әріптестер!

Қорытындылай келе, сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы және қызметтік әдеп нормаларын сақтау мемлекеттік қызметшінің тек заңдық міндеті ғана емес екенін атап өткім келеді.

Бұл – қоғамның мемлекеттік институттарға деген сенімін сақтаудың қажетті шарты.

Сондықтан әрбір мемлекеттік қызметші белгіленген шектеулерге мұқият қарауға, ықтимал мүдделер қақтығысының алдын алуға, Әдеп кодексінің талаптарын сақтауға, құмар ойындарға және бәс тігуге қатысуға жол бермеуге, сондай-ақ қызметтік және жұмыстан тыс уақытта өзінің мінез-құлқымен мемлекеттік қызметтің беделін қолдауға тиіс.

Біздің ортақ міндетіміз – заңдылық, парасаттылық, кәсібилік, ашықтық және қоғам алдындағы жауапкершілік қағидаттарына негізделген мемлекеттік қызметті қамтамасыз ету.

Назарларыңызға рахмет!

ШЕШТІ:

Әдеп жөніндегі уәкілдің функцияларын жүзеге асыратын басшының орынбасары Қ. Байгожанованың сөз сөйлеуі назарға алынсын.

**Басшының орынбасары –
Әдеп жөніндегі уәкіл**

К. Байгожанова

Хаттамамен танысты:

Заңнаманың, талап-арыз және
ұйымдастыру жұмыстарының
сақталуын бақылау бөлімінің басшысы

Монтаев Д.Т.

Табиғи монополиялар мен бағаларды
реттеу бөлімінің басшысы

Кишкентаева К.М.

Табиғи монополиялар мен бағаларды
реттеу бөлімінің бас маманы

Жүсіп М.А.

Табиғи монополиялар мен бағаларды
реттеу бөлімінің бас маманы

Жапарова А.А.

Табиғи монополиялар мен бағаларды
реттеу бөлімінің бас маманы

Шахметова З.Д.

Заңнаманың, талап-арыз және
ұйымдастыру жұмыстарының сақталуын
бақылау бөлімінің бас маманы

Мажитова Р.С.

Заңнаманың, талап-арыз және
ұйымдастыру жұмыстарының сақталуын
бақылау бөлімінің бас маманы

Жабагина А.М.